כָּל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם קְצוּבִים לוֹ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שבתחילת השנה נגזר עליו כמה ישתכר במשך השנה כולה לצורך מזונותיו, חוץ מֵהוֹצָאַת שַׁבָּתוֹת וְהוֹצָאַת יָמִים טוֹבִים, וְהוֹצָאַת בָּנָיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה, שאין קוצבים לו כמה ישתכר לצורך זה, אלא נקבע במשך השנה לפי מה שמוציא, ונמצא שֶׁאִם פָּחֵת בהוצאות אלו, פּוֹחֲתִין לוֹ – ממציאים לו שכר מועט, וְאִם הוֹסִיף והוציא הרבה, מוֹסִיפִין לוֹ כמה שנצרך.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מַאי קְרָאָה המרומז בו שמזונות האדם נקצבים בראש השנה, שנאמר (תהלים פא ד) 'תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר (בכסא) [בַּכֶּסֶה] לְיוֹם חַגֵּנוּ', אֵיזֶהוּ חַג שֶׁהַחֹדֶשׁ מְתֻכֶּסֶה בּוֹ – שאין הלבנה נראית בו לכל אדם, הֱוֵי אוֹמֵר זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שרק הוא חל בראש חודש, ואז אין הלבנה נראית לכל העולם. וּכְתִיב בהמשך, 'כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפַּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב', הרי שבראש השנה נקבע חוקו של האדם. שואלת הגמרא: מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי 'חֹק' לְישָׁנָא דְּמִזוֹנֵי הוּא. משיבה הגמרא: דִּכְתִיב לגבי כהני מצרים שקיבלו מזונותיהם מפרעה (בראשית מז כב), 'וְאֹכְלוּ אֶת חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה'. מַר זוּטְרָא אָמַר, מֵהָכָא יש ללמוד זאת, שנאמר (משלי ל ח) 'הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי'.

* * *

מביאה הגמרא שני דרכים בהנהגת התנאים בהכנת צרכי שבת: תָּנְיָא, אָמְרוּ עָלָיו עַל שַׁמַּאי הַזָּקֵן, כָּל יָמָיו (ואף בימות החול) הָיָה אוֹכֵל לִכְבוֹד שַׁבָּת, כיון שמנהגו היה שכשמָּצָא בְּהֵמָה נָאָה, היה אוֹמֵר, זוֹ לְשַׁבָּת, ואם אחר כך מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנָּה, מַנִּיחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה לכבוד שבת, וְאוֹכֵל אֶת הָרִאשׁוֹנָה בחול, ויש באכילתה משום כבוד שבת, שהרי אוכלה כדי שתהא השניה היפה יותר לשבת. אֲבָל הִלֵּל הַזָּקֵן מִדָּה אַחֶרֶת הָיְתָה לוֹ, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, ואף אם הזדמנה לידו בהמה נאה לא היה מניחה לשבת, אלא היה בוטח שתזדמן לו אחרת נאה הימנה לשבת, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סח כ) 'בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמֹס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה', שיש לברך את ה' ולבטוח בו שיעמיס לנו צרכינו לכל יום ביומו. תָּנְיָא נָמֵי הָכִי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, מֵחַד שַׁבָּת לְשַׁבָּת תְּהֵא לְשַׁבָּתְךָ – מיום ראשון של השבוע שלך, תן לבך לשבת הבאה, להכין את צרכיה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, 'בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם', שיש לבטוח בה' שיזמין לנו את צרכינו בשעתם.

* * *

אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, הַנּוֹתֵן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ, אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, ואין לחוש לכך שיתמה מנין באה לו, שֶׁנֶּאֱמַר בעת ירידת משה מהר סיני (שמות לד כט), 'וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו', הרי שנתן הקדוש ברוך הוא למשה מתנת קירון פנים בלא שהודיעו על כך.

מקשה הגמרא מברייתא המבואר בה להיפך: מֵיתִיבִי, כתוב בתורה (שמות לא יג) 'וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם', וממה שנאמר 'לדעת' למדנו, שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, מַתָּנָה טוֹבָה יֶשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ לִיתְּנָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לֵךְ וְהוֹדִיעַ אוֹתָם איזו מתנה חשובה אני מבקש לתת להם. מֵכָאן אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הַנּוֹתֵן פַּת לְתִינוֹק, צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאִמּוֹ על ידי שיעשה בו סימן. הרי שהנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו.

מתרצת הגמרא: לֹא קַשְׁיָא, הָא דאמר רבי חמא 'אין צריך להודיעו', היינו כְּמַתָּנָה דַּעֲבִידָא לְאִנּוּלֵי, כגון קירון עור פני משה, שבין כך עתיד היה להיוודע מכך על ידי הרואים אותו. וְהָא דאמר רבן שמעון בן גמליאל 'צריך להודיעו', היינו כְּמַתָּנָה דְּלָא עֲבִידָא לְאִנּוּלֵי אם לא יודיעו. מקשה הגמרא: שַׁבָּת נָמֵי מַתָּנָה דַּעֲבִידָא לְאִנּוּלֵי כשתנתן להם, ומדוע הוצרך משה להודיעם עליה מקודם. מתרצת הגמרא: אכן עצם מצות השבת סופה להתגלות, אך מַתָּן שְׂכָרָהּ המקבלים שומריה לֹא עֲבִידָא לְאִנּוּלֵי, וזה נצטוה משה להודיעם:

* * *

אָמַר מַר, מֵכָאן אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הַנּוֹתֵן פַּת לְתִינוֹק צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאִמּוֹ, מברירת הגמרא: מַאי עֲבִיד לֵיהּ לסימן. משיבה הגמרא: שָׂרֵט לֵיהּ מִשְׁחָא – משפשף בשמן בין עיניו של התינוק, וּמָלֵי לֵיהּ כּוּחֲלָא – או צובע לו בכחול סביב עיניו. מברירת הגמרא: וְהָאִידָּנָא דְּחָיְישִׁינַן לְכִשָּׁפִים, ועלולה האם לחשוד שכישפוהו בכך, מַאי יעשה, אָמַר רַב פָּפָּא, שָׂרֵיט לֵיהּ מֵאוֹתוֹ הַמִּין שנתן לו במתנה.

* * *

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, כָּל מִצְוֹת שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, נָתַן לָהֶם בְּפָרְהֶסְיָא, חוץ מִשַּׁבָּת שֶׁנָּתַן לָהֶם בְּצִנְעָא, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא יז) 'בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם', ונכתב 'לעלם' חסר בלא וא"ו, לרמוז כי ניתנה להם בהעלם וצינעא. מקשה הגמרא: אִי הָכִי שמצות השבת ניתנה בצנעה, לֹא לְעַנְּשׁוֹ נְכָרִים עָלָהּ, ומדוע מצינו שחזר הקב"ה על כל האומות להענישם על שלא קיבלו עליהם תורה ומצוות. מתרצת הגמרא: עצם מצות הַשַּׁבָּת אוֹדוּעֵי אוֹדְעִינְהוּ בפרהסיא, ורק מַתַּן שְׂכָרָהּ לֹא אוֹדְעִינְהוּ בפרהסיא אלא בצינעא. וְאִי בָּעֵית אֵימָא, אף את מַתַּן שְׂכָרָהּ נָמֵי אוֹדְעִינְהוּ בפרהסיא, אלא שאת הִנְשָׁמָה הִיתֵּירָה שזוכים לה ישראל בשבת לֹא אוֹדְעִינְהוּ בפרהסיא אלא בצינעא. דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, נְשָׁמָה יְתֵירָה נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְלִמְצֹאֵי שַׁבָּת נוֹטְלִין אוֹתָהּ הֵימֶנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) 'שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ', והמילה 'וינפש' נדרשת כשתי תיבות, 'וי נפש', כלומר, כַּיָּון שֶׁשָּׁבַת – לאחר שסיימו ישראל לשבות, וַוי אָבְדָה נָפֶשׁ – נשמה היתירה שזכו לה בשבת:

* * *

שנינו במשנה: עוֹשֶׂה אָדָם תַּבְשִׁיל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וסומך עליו לשבת, וזה הוא עירוב תבשילין כאמור:

אָמַר אַבָּיֵי, לֹא שָׁנוּ שראוי לעירוב אֶלָּא תַּבְשִׁיל, אֲבָל פַּת לֹא. שואלת הגמרא: מַאי שָׁנָא פַּת דִּלֹא, אֵילֵימָא משום דמידי דְּמַלְפַּת – דבר הנאכל עם הפת [–לפתן] בְּעֵינַן לעירוב, שאז ניכר שנעשה לכבוד שבת, וּפַת לֹא מְלַפְתָּא, אלא היא בסיס הסעודה, ואין ניכר שעשויה לשבת, שהרי בכל יום אוכלים לחם, וְהרי אי אפשר לומר כן, דְּהָא הַיְיכָא נָמֵי, אף דְּלֹא מְלַפְתָּא, אלא נחשבת כפת עצמה, כִּדְאָמַר רַבִּי זֵירָא, הָנֵי בַּבְלָאֵי הנוהגים ללפת את הפת בדייסא טְפֵשָׁאֵי הם, דְּאָכְלֵי נַהֲמָא בְּנַהֲמָא – שמלפתים את הלחם בלחם, ובכל זאת אָמַר רַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי, מָעֲרְבִין בְּהַיְיכָא, ומוכח שמערבין אף בדבר שאינו לפתן. אֶלָּא הטעם שאין מערבין בפת הוא, משום דְּמִידֵּי דְּלֹא שָׁכִיחַ – דבר שאין מצוי בְּעֵינָן לעירוב, כדי שיהיה ניכר שהוא עשוי לשבת, וּפַת שָׁכִיחָא בכל יום, ולכן אין מערבין בה, וְהַיְיכָא דְּלֹא שָׁכִיחָא, ולכן מערבין בה.

אִיכָּא דְּאָמְרֵי בדרך הפוכה, אָמַר אַבָּיֵי, לֹא שָׁנוּ שראוי לעירוב אֶלָּא תַּבְשִׁיל, אֲבָל פַּת לֹא. שואלת הגמרא: מַאי טַעֲמָא אין מערבין בפת, אִילֵימָא דְּמִידֵּי דְּלֹא שָׁכִיחַ בְּעֵינַן, כדי שיהיה ניכר שעשוי לשבת, וּפַת שָׁכִיחָא, וְהָא הַיְיכָא דְּלֹא שָׁכִיחָא, ובכל זאת אָמַר רַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי, אֵין מְעָרְבִין בְּהַיְיכָא. אֶלָּא הטעם שאין מערבים בפת הוא, משום דמִידֵּי דְּמַלְפַּת את הפת בְּעֵינַן לעירוב, וּפַת לֹא מְלַפְתָּא, וְהַיְיכָא נָמֵי לֹא מְלַפְתָּא, דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא, הָנֵי בַּבְלָאֵי טְפֵשָׁאֵי דְּאָכְלֵי נַהֲמָא בְּנַהֲמָא.

* * *

הגמרא מביאה שני הלכות המבארות שאין צורך במאכל חשוב לעירוב תבשילין: תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא, עֲדָשִׁים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בלא מתכוין בְּשׁוּלֵי קְדֵרָה, סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶן בערב יום טוב מִשּׁוּם עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין על ידי שמניחם לשם כך, ואין אומרים שבטלים הם מחמת שאינם חשובים. וְהָנֵי מִילֵּי שראוי לערב בהם, דְּאִית בְּהוּ כְּזַיִת.

אָמַר רַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה, שְׁמָנוּנִית שֶׁעַל גַּבֵּי הַסַּפְּלִין, גּוֹרְרוֹ – מסירו מעל הסכין בערב יום טוב, וְסוֹמֵךְ עָלָיו מִשּׁוּם עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין. וְהָנֵי מִילֵּי דְּאִית בְּהוּ כְּזַיִת.

* * *

הגמרא מבארת דין דגים מלוחים שבישלם נכרי: אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַב, דָּגִים קְטַנִּים מְלוּחִים שבישלם נכרי, אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם איסור בְּשׁוּלֵי נְכָרִים, לפי שהם נאכלים גם חיים מחמת מליחותם. אָמַר רַב יוֹסֵף, וְאִם צָלָאן נָכְרִי, סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶם מערב יום טוב מִשּׁוּם עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין. וְאִי עֲבַדִינְהוּ נָכְרִי – אבל אם עשאם נכרי כָּמָא דְּהַרְסָנָא – דגים מטוגנים בשומן קרבי דגים ובקמח, אָסוּר לאכלם, שהרי הקמח אינו נאכל חי. שואלת הגמרא: פְּשִׁיטָא שיש לאסור בזה. משיבה הגמרא: מַהוּ דְּתֵימָא

חֲרָסָנָא - שומן הדגים שבו מטוגן הדג נחשב לעִקָּר המאכל, ולכן אין לאסור המאכל מחמת הקמח שאינו אלא טפל, קָא מַשְׁמַע לָן קִמְחָא עִיקָּר, ונאסר כל המאכל מחמתו.

* * *

הגמרא מלמדת את שיעור עירובי תבשילין: אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין צְרִיכִין להיות בשיעור כְּזַיִת.

מסתפקת הגמרא: אִיבַּעְיָא לְהוּ, כשמערב עבור כמה בני אדם שיוכלו להכין צרכי השבת, האם די בכְּזַיִת אֶחָד לְכֻלָּן, אוֹ דִלְמָא צריך להניח כְּזַיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מהם. פושטת הגמרא: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב, עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין צְרִיכִין כְּזַיִת, ודי בכזית אחד בֵּין לְאֶחָד, וּבֵין לְכֻלָּם:

מקשה הגמרא על דברי רבי אבא: תְּנַן במשנתינו, אָכְלוּ אוֹ שָׁאֲבַד העירוב לֹא יָבְשַׁל עָלָיו בַּתְּחִלָּה, אבל אם שִׁייֵר מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא, סוֹמֵךְ עָלָיו לְשַׁבָּת. מבררת הגמרא: מַאי כָּל שֶׁהוּא האם לָאו, אַף עַל גַּב דְּלָא כְּזַיִת, ודלא כרבי אבא. מתרצת הגמרא: לָא, ׳כל שהוא׳ היינו דְּאִית בֵּיהּ עדיין כְּזַיִת, אלא שביחס לכבר שלם הוא ׳כל שהוא׳:

הגמרא מנסה להוכיח שאין צורך בכזית: תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא, תַּבְשִׁיל זֶה של עירוב תבשילין, יכול לעשותו צָלִי, וְכן יכול לעשותו אֲפִילּוּ כָּבוּשׁ בחומץ וחרדל ומיני ירקות, ואף שלא בישלו, שכבוש כמבושל. וכן מאכל שָׁלוּק – מבושל הרבה, וּמָבוּשָׁל כהלכתו, וְכֵן מערבין בקוֹלְיָים הָאַסְפָּנִין [–מין דג מליח רך] שָׁנָתַן עָלָיו חֲמִין מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, שזהו בישולו. ומסיימת הברייתא: בין בְּתְחִלָּתוֹ של עשיית העירוב, וּבין במה שנשתייר בְּסוֹפוֹ [אם אכל ממנו או שאבד מקצתו קודם שבישל לשבת] אֵין לוֹ שִׁיעוּר. מבררת הגמרא: מַאי אין לו שיעור, האם לָאו שאין לוֹ שִׁיעוּר בְּלָל, ודי אף בכל שהוא. דוחה הגמרא: לָא, הכוונה היא שאֵין לוֹ שִׁיעוּר לְמַעְלָה – שאפשר להרבות בכמות העירוב, אֲבָל יֵשׁ לוֹ שִׁיעוּר לְמַטָּה, והיינו כזית.

* * *

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין צְרִיכִין דַּעַת, כלומר, צריך להניח התבשיל בכוונה לשם עירוב. ולא פירש רב הונא דעתו של מי צריך, ודנה הגמרא: פְּשִׁיטָא שדַּעַת מְנִיחַ העירוב בְּעֵינָן, שייחד את העירוב לשם כך. אך יש להסתפק, במניח עירוב עבור אחרים, האם אף את דַּעַת מִי שֶׁהִנִּיחוֹ לוֹ [–בעבורו] את העירוב בְּעֵינָן, וצריך המניח להמלך בו קודם ההנחה. אוֹ שמא, לֹא בְּעֵינָן שיהא מדעתו.

פושטת הגמרא: תָּא שְׁמַע, דַּאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל היה מַעֲרֵב אֲבוּלָה נְהַרְדְּעָא. רַבִּי אַמִּי וְרַבִּי אַסִּי מַעֲרִבוּ אֲבוּלְהוּ מְבָרְיָא, שהיו מניחים העירוב עבור כל בני עירם, להתיר להם הבישול מיום טוב לשבת: וכן מצינו שהיה מַבְרִיז רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי ביום טוב שחל בערב שבת, מִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין יָבֹא וְיִסָּמוֹךְ עַל שֶׁלִּי, שהיה מזכה ומניח עבור כל מי ששכח להניח. מכל עובדות אלו עולה, כי אין צריך מערב יום טוב את דעת מי שהניחו לו.

מבררת הגמרא: וְעַד כַּמָּה – עד איזה מרחק מן המניח את העירוב אפשר לסמוך על עירוב זה. אָמַר רַב נְחוּמִי בַּר זְכַרְיָה מִשְּׁמֵיהּ דְּאַבָּיֵי, עַד תְּחוּם שַׁבָּת, שהם אלפיים אמה לכל רוח מגבול העיר שבה נמצא מניח העירוב, שעד שם מותר ללכת בשבת, ודעת המניח רק על הנמצאים בתוך התחום:

הַהוּא סַמְיָא [–עיוור] דַּהֲוָה מְסַדֵּר מַתְנֵיתָא – שהיה בקי במשניות והיה חוזר עליהם קַמֵּיהּ דְּמַר שְׁמוּאֵל. חֲזָיֵיהּ שמואל ביום טוב שחל בערב שבת דַּהֲוָה עָצֵיב. אָמַר לֵיהּ שמואל, אַמַּאי עָצֵיבְתְּ. אָמַר לֵיהּ משום דְּלָא אוֹתִיבִי [–שלא הנחתי] עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין. אָמַר לֵיהּ שמואל, סְמוֹךְ אַדִּידִי, שהרי הנחתיו עבור כל בני עירי. לְשָׁנָה הבאה כששוב חל יום טוב בערב שבת, חֲזָיֵיהּ שמואל לאותו איש דַּהֲוָה עָצֵיב. אָמַר לֵיהּ שמואל, אַמַּאי עָצֵיבְתְּ. אָמַר לֵיהּ, משום דְּשׁוּב לֹא אוֹתִיבִי עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין. אָמַר לֵיהּ שמואל, מאחר שלא הנחת פעמיים, פּוֹשְׁעַ אַתְּ בכך, לכן אף שלְכוּלֵּי עָלְמָא שָׁרֵי לסמוך על עירובי, לְדִידָךְ אָסוּר, שאין בדעתי לערב עבור הפושעים שאינם חוששים לתקנת חכמים להניח עירובי תבשילין.

* * *

תָּנוּ רַבָּנָן, יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אֵין מְעָרְבִין בו לצורך שבת לֹא עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, וְלֹא עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, משום שהדבר נראה כתיקון, ואסור ביום טוב. רַבִּי חולק ואוֹמֵר, מְעָרְבִין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת מיום טוב לשבת, אֲבָל לֹא עֵרוּבֵי תְּחוּמִין. מִפְּנֵי שֶׁאַתָּה אוֹסְרוֹ [לעשות לצורך מחר] בְּדָבָר הָאָסוּר לוֹ היום, וְאִי אַתָּה אוֹסְרוֹ בְּדָבָר הַמּוּתָּר לוֹ היום. ואיסור תחומין נוהג אף ביום טוב, ולכן אסור להניח בו עירוב תחומין לצורך השבת, מה שאין כן טלטול בחצר הרי מותר ביום טוב, לכן אין לאסור להניח בו עירוב חצירות לצורך השבת.

אִתְּמַר, רַב אָמַר, הֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא, וּשְׁמוּאֵל אָמַר, הֲלָכָה כְּרַבִּי: אִיבַּעְיָא לְהוּ, מה שאמר שמואל הֲלָכָה כְּרַבִּי, לְקוּלָּא אמר כן, והיינו שאפשר לערב ערובי חצירות מיום טוב לשבת אוֹ לְחוּמְרָא, שאסור להניח. תמהה הגמרא: פְּשִׁיטָא דִּלְקוּלָּא קָאָמַר, שהרי רבי התיר להניח. מתרצת הגמרא: הספק הוא מִשּׁוּם דְּשָׁלַח רַבִּי אֶלְעָזָר לַגּוֹלָה, לֹא כְּשֶׁאַתֶּם שׁוֹנִין את המחלוקת בְּבָבֶל, שרַבִּי מַתִּיר להניח עירובי חצירות ביום טוב, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אֶלָּא להיפך, רַבִּי אוֹסֵר, וַחֲכָמִים מַתִּירִין. ויש להסתפק איך שנה שמואל את מחלוקתם. מַאי.

הגמרא מנסה לפשוט: תָּא שְׁמַע, דְּרַב תַּחְלִיפָא בַּר אַבְדִּימִי עָבַד עוּבְדָּא בְּוָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל – עשה מעשה על פי דברי שמואל שפסק כרבי, וְאָמַר רַב, תַּחְלֹת הוֹרָאָה דְּהַאי צוּרְבָּא מֵרַבָּנָן לְקוּלָּא – תחילת הוראתו של תלמיד חכם זה טעות היא, וגורמת לקלקול הרבים, מפני שלדעת רב הלכה כתנא קמא. ומעתה, אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלָּמָא לְקוּלָּא קָאָמַר שמואל, ורב תחליפא התיר לערב החצירות, הַיְינוּ קְלָקוּלָא, שהתיר דבר האסור לדעת רב, אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לְחוּמְרָא אמר שמואל, ורב תחליפא אסר לערב, מַאי קְלָקוּלָא אִיכָּא בהוראה זו לדעת רב המתיר. דוחה הגמרא: אפשר באמת ששמואל החמיר, ורב תחליפא אסר לערב, ורב שהקיל והתיר לערב החשיב זאת לקלקול, דִּכְיָנָן דְּמַקַּלְקְלֵי בָּהּ רַבִּים שעלולים הם לשכוח ולטלטל אף בלא עירוב